

Romantikken

Dansk litteratur fr 1800 - 1870

INSPIRATION

Den dansk-tyske videnskabsmand og filosof Heinrich Steffens præsenterer *organismetanken*

Organismetanken: ALT er besjælet...

Kunst, litteratur, videnskab, litteratur udspringer alt sammen af samme *ånd*.

"Det er den samme ånd der slumrer i stenen, drømmer i planten, vågner i dyret og kommer til bevidsthed i mennesket". (Friedrich W. J. von Schelling 1797)

ROMANTIKKENS FASER

(Tidlig romantik) Universalromantik &
Nyplatonisme

(Sen romantik) Nationalromantikken

Biedermeier (den borgerlige romantik)

Romantismen

UNIVERSALROMANTIK & NYPLATONISME (1800-1807)

UNIVERSALROMANTIKKEN

Dualisme: Verden og 'ånden'

Smelter sammen til 'et hele = én samlet organisme (organismetanken).

Malerkunst: Guldalderen

Ses fx i *Guldhornene* (Öehlenschläger)

*Himlen sortner, Storme brage!
Visse Time du er kommen.
Hvad de gav de tog tilbage.
Evig bortsvandt Helligdommen.*

Guldhornenes forsvinden er gudernes straf!

NYPLATONISMEN

Dualisme: Verden og 'ånden'

Hviler på Platons dualisme der deler verden op i sanseverden og ideverden.

Kunstneren opfatter kroppen (det jordiske) som et fængsel der forhindrer indsigt i ideerne

Nu kommer der en video!

GULDALDEREN

Hvad skete der lige der?

Menneskesyn

Mennesket er guddommeligt – men fanget på jorden – Dermed opstår længsel

Kunstneren kan (modsat normale dødelige mennesker – hvor højrøvet er det lige?) opnå indsigt i 'det godes ide' og formidle denne til folket.

Nogle digtere mener at kunstneren kan opnå fuld indsigt - Staffeldt mener kun denne indsigt er glimtvis – Og det piner kunstneren!

HVAD MED GUD?

PANTEISME

Gud eksisterer i sit eget skaberværk – dvs. middelalderens ide om en overjordisk Gud, der sidder på en sky og kigger ned forkastes.

GUD = Naturen (en enhed – en organisme)

Staffeldts *Indvielsen* (som I skal læse om lidt) er et eksempel på typisk romantisk lyrik.

Kunstneren drager ud i naturen (symbolet) på Gud – og har en oplevelse af noget guddommeligt

NATIONALROMANTIKKEN (1807-1820)

1801: Slaget på Reden – Medfører i sidste ende at den danske stat mister stort set hele flåden og må afgive Norge.

1813: Statsbankerotten – Den danske stat går fallit – følge af deltagelsen i Napoleonskrigene og krigene mod Storbritannien. Mange går fra hus og hjem

1864: Slaget ved Dybbøl – Danmark får tæsk af Prøjsere

KORT SAGT:

Nutiden er ikke idyllisk – man søger tilbage i historien = **Nationalromantik**
(*Guldhornene* eller *Der er et yndigt land*)

Hvad udad tabes skal indad vindes!

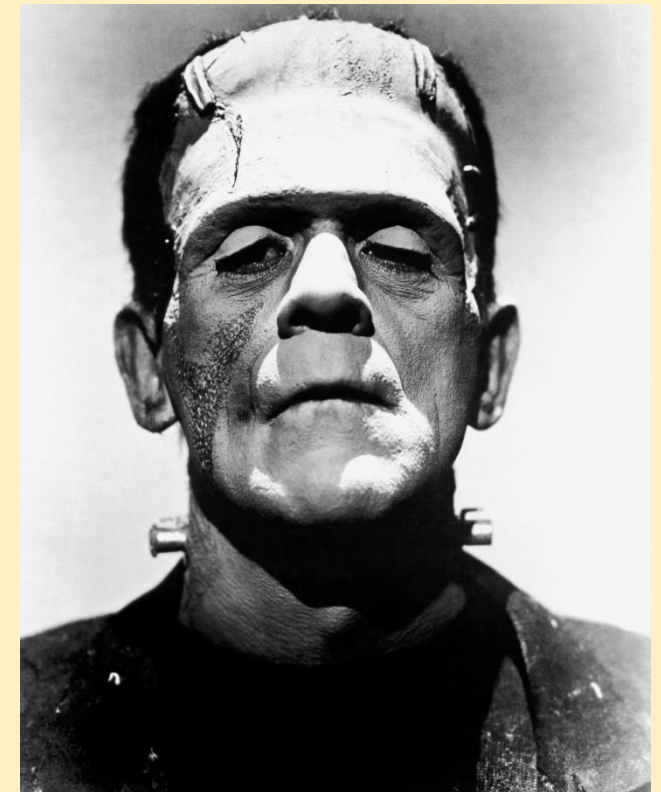
Romantikken fra 1820 og frem

Efter den første fase af romantikken kan man spore to retninger indenfor romantikken

Biedermeier

Romantisme

Modsætninger

Biedermeier (1820-1870)

Kaldes også for **borgerlig romantik**

Realisme: Litteraturen bliver mere realistisk – beskæftiger sig med hverdagen modsat den idealistiske litteratur der handler om mødet med det guddommelige.

Idylliserer hverdagen (på trods af at det reelt set gik ad H... til for Danmark)

Hjemmet og familien bliver et tilflugtssted fra hverdagen

Biedermeier-digtningen kaldes også poetisk realisme, fordi den udelukkende beskæftiger sig med den poetiske eller harmoniske side af virkeligheden.

Romantismen (primært 1830-1850)

FOKUS

Fokus på splittelse (som i den tidlige romantiks dualisme). Nu er der bare tale om en *psykologisk* splittelse frem for en *filosofisk* splittelse.

Den er fascineret af det interessante, det farlige, det dæmoniske, det erotiske og det splittede.

KENDETEGN

Drifter (sex og erotik)

Melankoli og tristesse

Det interessante: Brud på normer, fx "utroskab" - Det ekstraordinære.

Døden og det tragiske

Selviscenesættelse og grænseoverskridning

Mangel på idyl

Man søger til bunds i det dunkle for at finde det smukke, de fortrængte mørke sider, der ellers aldrig ser dagens lys.